

הזירה – כתב עת לדיפלומטיה ויחסי חוץ

פרויקט ה-SWOT הדיפלומטי

תצלום: חן גילי

אמילי לנדאו

חוקרת בכירה וראש תוכנית בקרת נשק **במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS)**. בעלת תואר דוקטור ומרצה בנושא אסטרטגיה ובקרת נשק בתחום הגרעיני בתוכנית לתלמידי חו"ל באוניברסיטת חיפה ובבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה

מהי נקודת החוזק המשמעותית ביותר של הדיפלומטיה הישראלית בימינו?

קאדר של דיפלומטים מוכשרים ומנוסים, שפרוסים בכל רחבי העולם ובעלי גישה לדיפלומטים, מקבלי החלטות, אקדמאים וכדומה בשורה ארוכה של מדינות. הם תורמים באופן משמעותי לגיבושה המושכל של מדיניות החוץ של ישראל ויעדיה. בנוסף, מערכות היחסים שהדיפלומטים הישראלים יוצרים במדינות אלו יכולות לסייע רבות גם בהוצאתה של מדיניות זו לפועל.

מהי נקודת החולשה הכי גדולה שלה?

לנוכח המקום הדומיננטי שתופסים שיקולי ביטחון לאומי בתהליכי קבלת החלטות בישראל, מערכת הביטחון - ובה משרד הביטחון, צה"ל, המוסד וגופים נוספים - משפיעה באופן בלתי-פרופורציונאלי על מדיניות החוץ של המדינה. כך נוצרת מציאות שבה נושאים שבאופן מסורתי מטופלים על ידי דיפלומטים, מובלים בסופו של דבר על ידי אנשי ביטחון. הסגל הדיפלומטי במשרד החוץ מאומן היטב ובעל יכולות מרשימות, אך דיפלומטים הם לעתים קרובות משניים בהשוואה למי שצמח במערכת הביטחון.

מהי ההזדמנות הכי חשובה שעומדת כיום בפניה?

שיפור יחסיה של ישראל עם מדינות המזרח התיכון. האיום הנשקף מאיראן למדינות האזור יצר בשנים האחרונות אינטרס משותף, שאותו יש לנצל. אף ששיתוף פעולה כזה כבר החל בשנים האחרונות, זוהי רק תחילת הדרך ונדרשת פעולה נרחבת יותר. לדוגמה, קיים צורך לקדם תפישה חדשה של דיאלוג ביטחון אזורי בין ישראל לשכנותיה הערביות, אשר ישרת את האינטרסים של כל הצדדים בכך שיקיף את מכלול נושאי הביטחון, מ"רכים" ועד "קשים", ולא יוגבל לדיון בנשק השמדה המונית. חשיבותו עולה לנוכח העובדה שיוזמה לפירוז המזרח התיכון מנשק להשמדה המונית עלולה לשוב לאג'נדה הבינלאומית בוועידת ה-NPT שתיערך ב-2020.

מהו האתגר ו/או האיום המרכזי שבפניו היא ניצבת?

ללא ספק – איראן ושאיפותיה הגרעיניות והאזוריות. הרפובליקה האיסלאמית לא שינתה כיוון בתחום הגרעין, והפגמים בהסכם מ-2015 - אף שארה"ב נסוגה ממנו בתחילת מאי - עדיין מותירים לה מסלול להשגת נשק גרעיני בהמשך. התבססותה של איראן בסוריה ורצונה לשמור על נוכחות קבועה במדינה, באמצעות מיליציות שיעיות דמויות חיזבאללה הלבנוני, מהווים איום משמעותי ביותר לישראל. אף שהאיום הינו ביטחוני, האתגר עבור דיפלומטים הוא למצוא דרך לסכל את המאמצים האיראניים באמצעים דיפלומטיים. במקרה זה, הדיפלומטיה צריכה להתמקד בארה"ב ובמדינות אירופה, תוך ניסיון לשכנען בחומרת האיום ובצורך המיידי בבלימת השאיפות האיראניות ופעילותה באזור.

https://www.arenajournal.org.il/swot-emily-landau?utm_campaign=%D7%94%D7%92%D7%A2%D7%94%2B%D7%9E%D7%90%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%9C%2B%D7%94%D7%A9%D7%A7%D7%94&utm_medium=email&utm_source=activetrail